

До
Влада на Република Македонија
Скопје

ПРЕДМЕТ: Посебен извештај за состојбата во Привремениот транзитен центар за мигранти „Винојуг“ и Привремениот транзитен центар „Табановце“

Народниот правобранител – како заштитник на правата на граѓаните и како Национален превентивен механизам, согласно Законот за народниот правобранител (“Службен весник на РМ.” бр. 60/03 и 114/2009), покрај останатите надлежности, има овластување да ги следи состојбите на почитувањето и заштитата на уставните и законските права на лицата во органите и организациите и установите во кои слободата на движење е ограничена.

Во оваа насока, Народниот правобранител изврши неколку посети, односно изврши мониторинг на условите за прифат и третман на мигрантите и бегалците во Транзитниот центар за мигранти и бегалци „Винојуг“-Гевгелија и на Транзитниот центар „Табановце“ на границата со Република Србија.

Посетите беа спроведени согласно надлежностите на Народниот правобранител од Законот за народниот правобранител и согласно мандатот на Националниот превентивен механизам (НПМ), утврден со Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друго свирепо, нечовечко или

понижувачко постапување, и други облици на нехумано или понижувачко постапување.

Целта на посетите е преку увидот во материјалните услови во овие центри за времено сместување на мигрантите и бегалците и постапувањето со оваа категорија лица, да се согледа остварувањето на нивните права загарантирани со националните закони и меѓународните акти, особено Женевската конвенцијата за статусот на бегалците од 1951 и да се идентификуваат ризиците заради спречување на тортура и друг вид сурово нечовечко и понижувачко постапување и казнување.

Воедно, со заедничките посети со омбудсманите на државите од регионот, се овозможи размена на искуствата во начинот на прифат и третман на мигрантите и бегалците во другите земји кои се на патот на транзитната рута, и зајакнување на соработката на омбудсман институциите за прашањата поврзани со мигрантите и бегалците.

Заради остварување на целите, тимот на Народниот правобранител изврши увид во материјалните услови и сместувачките капацитети, изврши разговори со одговорните лица на Центрите и оствари непосредна средба и разговор со мигрантите и бегалците кои беа прифатени и сместени во моментот на посетата.

Овој извештај ги содржи информациите, согледувањата за констатираните состојби од извршените посети, како и препораките и укажувањата на Народниот правобранител за надминување и подобрување на негативните состојби.

ПРИВРЕМЕН ТРАНЗИТЕН ЦЕНТАР ЗА МИГРАНТИ „ВИНОЈУГ“

Народниот правобранител како заштитеник на правата на граѓаните и како Национален превентивен механизам заедно со претставници на УНХЦР на 15.09.2015 година ја изврши првата посета во Привремениот транзитен центар „Винојуг“, кај Гевгелија, по што следеа уште три посети и тоа:

- на 17.11 2015 година, кога беше остварена заедничка посета на Транзитниот центар од страна на тим на Народниот правобранител како заштитник на правата на граѓаните и како Национален превентивен механизам, предводен од заменик народен правобранител Васка Бајрамовска Мустафа и Вршителот на должност Омбудсман на Р. Грција Василис Каридас,

- на 30.11 2015 година, Народниот правобранител г. Иџет Мемети, заедно со Омбудсманот на Австрија г-ѓа Гертруде Бринек и шефот на Канцеларијата на УНХЦР г. Мухамед Ариф изврши посета на Транзитниот центар „Винојуг“ и,

- на 10.12 2015 беше извршена посета на Транзитниот центар „Винојуг“ од страна на тим на Народниот правобранител како заштитник на правата на граѓаните и Национален превентивен механизам, предводен од заменик народен правобранител г-ѓа Васка Бајрамовска Мустафа заедно со Омбудсманот за деца на Холандија кој е и претседавач со Европската мрежа на омбудсмани за деца-ЕНОК, на која беа и претставници на СОС детското село на Македонија и СОС детско село на Холандија

Управување со Привремениот транзитниот центар „Винојуг“

Народниот правобранител во текот на посетите изврши разговори со претставници на Министерството за внатрешни работи- Регионален центар за гранични работи Југ, односно со Управникот на Привремениот транзитен центар и неговиот заменик, со управителот на Центарот за управување со кризи, и со претставници на Министерството за труд и социјална политика, со претставници на УНХЦР и Црвениот крст на РМ.

По однос на прашањата поврзани со процедурите за организација на прифатот на мигрантите и институции и организации надлежни за организирање на прифатот, регистрацијата и постапувањето со мигрантите, добиени се информации дека не само што не се усвоени стандардни оперативни процедури, според кои би се одвивале активностите во Центарот, туку не е јасно определено кој управува со Прифатниот Центар, односно дали е во надлежност на Министерството за внатрешни работи и невладиниот сектор, или пак со Центарот

управува Министерството за труд и социјална политика или Центарот за управување со кризи.

Услови за сместување во Привремениот транзитен центар „Винојуг“

При посетите Народниот правобранител констатира дека мигрантите од илегалниот граничен премин со Република Грција (квота 59) пристигнуваат пеш до Привремениот транзитен центар „Винојуг“, кој е оддалечен околу еден километар. Патот од Граничниот премин до Центарот е неосветлен, нерамен и тежок за пренесување на лица во инвалидски колички. Хигиената не е обезбедена, освен два контејнера кои се поставени неодамна, нема корпи за отпадоци, наоколу има натрупано секаков отпад и просторот наликува на големо ѓубриште.

Во врска со овој проблем, добиени се информации дека никој нема средства да го исчисти отпадот и дека локалната самоуправа барала, но не добила средства за оваа намена од централната власт.

Понатаму, утврдено е дека мигрантите во Центарот „Винојуг“ влегуваат во групи од по 50 лица, и доколку има поголем прилив на мигранти тогаш истите остануваат пред оградата на Центарот повеќе часови и се изложени на неповолни временски услови. Пред извесно време е поставен еден шатор со цел сместување на мигрантите додека чекаат за влез во центарот, но истиот не може целосно да ги прифати мигрантите. Три шатори се поставени надвор од оградата, но тие од непознати причини се уште не се во функција.

Народниот правобранител-НПМ при посетата од 17. 11.2015 година, забележа поголема група на економски мигранти кои не беа пуштени во Транзитниот центар поради одлуката на Владата на Република Македонија да не се пропуштаат мигрантите од земјите каде нема воен конфликт. Овие лица беа вратени на грчка територија, без да им се овозможи да започнат процедура за поднесување на барање за азил.

Од страна на невладините организации и од страна на УНХЦР и Црвениот крст на влезот на кампот, на мигрантите им се дели храна и вода, хигиенски материјали и по потреба ќебиња за затоплување, а топли оброци се уште не се обезбедени, поради тоа што не е обезбедена соодветна опрема.

Инаку, на теренот присутни се волонтери од повеќе невладини организации, меѓу кои Здружение на млади правници, Легис, Ла страда. Потоа, мигрантите и бегалците се внесуваат во шатор каде им се собираат документите кои се предаваат на службени лица од МВР за да се изврши нивна регистрација.

Во Привремениот транзитен центар „Винојуг“ поставени се повеќе монтажни објекти во кои е сместена полициската станица за гранична контрола, а во четири контејнери се врши компјутерско евидентирање на мигрантите. За таа цел ангажирани се лица од невладината организација Здружение на млади правници, кои ја вршат техничката работа на регистрацијата и кои работат во три смени.

Постапката на заверување се врши од страна на службено лице на Министерството за внатрешни работи, а регистрацијата се врши според издадените грчки документи, односно со внесување на податоци во компјутерски систем, без притоа да бидат земени отпечатоци и без фотографирање на лицата.

Контрола на багажот кои мигрантите ги носат со себе се врши при самиот влез во кампот, но според Народниот правобранител таа е недоволна бидејќи само неколку часови во денот е поставен скенер. Со ваквиот начин на проверка на багажот и лицата не може да се гарантира безбедноста.

Мигрантите натаму се сместуваат во шатори за одмор. Во моментот функционираат четири големи шатори во кои може да се згрижат поголем број мигранти.

Од страна на УНИЦЕФ обезбедени се два шатори наменети за децата и мајките во кои покрај тоа што можат да одмараат, децата имаат можност и да се забавуваат. Од страна на УНИЦЕФ обезбедени се разни реквизити и играчки за деца од различна возраст, за полесно и поорганизирано да го поминуваат времето додека чекаат транспорт.

Покрај останатите објекти во Транзитниот центар поставени се монтажни тоалети и монтажни тушеви, така што се обезбедени услови за основна хигиена.

Народниот правобранител-НПМ при последната посета констатира дека од првата посета пред скоро четири месеци, малку е направено за прилагодување на транзитниот центар за прифат на лица во зимски услови. Имено, се уште во

кампот не е решено прашањето за обезбедување струја, односно не се поставени трансформатори, нема затоплување на шаторите за возрасни и деца и на другите монтажни објекти, ниту пак има обезбедено топла вода. Плинските грејни тела кои се набавени во меѓувреме не можат во целост да обезбедат загревање на монтажните објекти во кои се сместени бегалците и мигрантите. На прашањето кога ќе бидат поставени трансформатори, не е добиен конкретен одговор.

Правна помош

Правната помош на мигрантите во Транзитниот центар според наводите на службени лица на Министерството за внатрешни работи е обезбедена од невладините и меѓународните организации. Народниот правобранител-НПМ беше информиран дека од УНХЦР и од Здружението на млади првници МИЛА, има постојано присутни членови кои даваат бесплатна правна помош на барање на мигрантите.

Во текот на деновите кога економските мигранти не беа пропуштани да го продолжат патот кон границата со Р. Србија, на овие лица им била објаснета постапката за поднесување барање за азил, но не им е дадена можност да започнат постапка, бидејќи од страна на граничната полиција биле враќани на грчка територија.

Бројот на мигрантите кои се регистрираат во Центарот е променлив, па така доколку првите месеци беше регистриран влез по 2000-3000 мигранти дневно, потоа бројот се зголемуваше. Во текот на посетата извршена на 17.11 2015 година Народниот правобранител-НПМ доби информација дека за 24 часа биле регистрирани 6780 мигранти, но претходните денови бројката изнесувала и до 10000 мигранти.

Најновите податоци покажуваат дека од 19 јули кога започна регистрацијата на мигрантите согласно Законот за изменување на Законот за азил и привремена заштита до 13.12.2015 година, 44% од регистрираните се жени и деца, од кои 28% проценти се деца. Воедно, добиен е податокот дека 17.856 деца на возраст од 16-

18 години патуваат без родители, што претставува еден од можните услови за нивна злоупотреба во процесот на трговија со луѓе.

Податоците добиени од Министерството за труд и социјална политика покажуваат дека на 09.12 2015 година во Центарот биле регистрирани 1835 лица, од кои 641 малолетни лица, 382 жени и 812 мажи. Истиот ден, биле регистрирани 39 непридружувани деца, а добиена е информација дека во просек дневно се регистрираат 200 деца, за кои има сомнеж дека се без придружба на родители.

Во овие случаи се врши разговор со лицата кои се претставуваат како членови на поблиското семејство, се врши проверка во евиденцијата доставена од грчка страна и најчесто се дозволува децата да го продолжат патот. Во случај пак, детето да е сосема само се контактира социјален работник од Министерството за труд и социјална политика, и доколку се утврди дека патува без никаква придружба се упатува во Центарот за баратели за азил во Визбегово, или во безбедната куќа во Козле.

Невладиниот сектор и УНХЦР имаат обезбедено преведувачи кои според оценка на Народниот правобранител не се во доволен број.

Здравствена заштита

Здравствената заштита во Центарот е организирана преку јавното здравство и е во надлежност на Министерството за здравство.

Народниот правобранител констатира дека здравствената заштита е организирана, со поставување на Амбуланта која функционира 24 часа и има постојано дежурство на здравствени работници, (лекар-специјалист по општа медицина и медицинска сестра).

Амбулантата, каде се прифаќаат пациентите на кои им е потребна здравствена заштита е составена од две монтажни простории. Во едната се вршат здравствените интервенции, а во другата има три кревети кои се наменети за одмор и реанимација на пациентите.

Од разговорот со медицинскиот персонал произлегува дека најчесто, пациентите се жалат на респираторни инфекции, дијареа, зголемена температура, алергии и убоди на инсекти, премореност и исцрпеност поради долгиот пат и влијанието на временските услови. Доколку на пациентите им се потребни таблети тие можат да се снабдат и од амбулантата и од Црвениот крст на РМ., но во случаите кога е потребна посериозна интервенција, јавното здравство има обезбедено возило на прва помош кое ги пренесува пациентите во најблиските здравствени домови.

При последната посета на 10.12 2015 година Народниот правобранител доби информација дека во последните 24 часа медицинската екипа извршила 10 прегледи на пациенти, од кои 7 биле деца, а 3 биле посериозни случаи и биле транспортирани во најблискиот здравствен дом.

При прегледот на документацијата беше утврдено дека истата уредно се води од страна на медицинскиот персонал.

Транспорт на мигрантите и бегалците

Транспортот на мигрантите се врши организирано со железнички сообраќај и со автобуси и такси превозници. Не може да се предвиди бројот на мигрантите кои секојдневно пристигнуваат, бидејќи бројката секојдневно се менува. Билетите за железничкиот сообраќај се издаваат пред влегување во возот, важноста на билетите е 24 часа, а за децата до 10 години не се наплатува билетот.

При посетата извршена на 10.12.2015 година, Народниот правобранител затекна прилично хаотична состојба во Прифатниот центар. Беше забележано дека билетарницата за железнички транспорт се отвара пред пристигнување на возот и дека се создава невиден метеж и турканици при купувањето на билетите. Просторот пред влезот во возовите не е покриен, така што при лоши временски услови мигрантите се изложени на дожд и снег. Воедно, не се прави селекција и не се дава предност на децата, жените и лицата со инвалидитет, така што тимот

на Народниот правобранител беше сведок на молби од овие лица до претставници на УНХЦР за да бидат пренесени до возот.

Со оглед дека определената цена од 25 евра е неколкупати повисока од цената определена за домашните граѓани, Народниот правобранител уште на 09.10 2015 година покрена постапка во текот на која констатира нееднаков третман на странските со македонските државјани и нееднаков пристап до услугите во однос на цената на билетот, како и непочитување на фискалните прописи.

Имајќи го предвид начелото за недискриминација, Народниот правобранител достави Препорака до Владата на Република Македонија и до транспортното претпријатие, цените за билетите на странските државјани да се изедначат со оние за граѓаните на Република и побара категоризација на цената на билетите за деца над 10 години и за инвалидизираните лица. Владата наместо преземање конкретни мерки одговори кусо дека ќе постапи согласно надлежностите, така што се уште не е доставен конкретен одговор.

Народниот правобранител-НПМ, исто така констатира дека мигрантите не можат да изберат со кое средство ќе го продолжат патот кон Табановце, поради што често со часови чекаат да пристигне возот (без да им се даде можност да користат друг превоз) и да бидат пренесени до идната дестинација. Таква ситуација беше затекната и во текот на последната посета, кога мигрантите се пожалија дека неколку часови го чекаат пристигнувањето на возот. На прашањето кој определува со каков превоз ќе се транспортираат мигрантите и бегалците, Народниот правобранител не доби конкретен одговор.

Во текот на посетата на 10.12.2015 година, тимот на Народниот правобранител-НПМ забележа дека поголема група мигранти и бегалци беа упатени да го продолжат патот со автобус и со такси превоз и притоа беа оставени сами да се движат кон овие возила. Беше добиена информација дека одредена група во ноќните часови се изгубила и долго време не можела да го пронајде местото каде се стационирани автобусите и такси возилата.

Разговор со мигрантите

Во текот на извршените посети, Народниот правобранител-НПМ изврши повеќе разговори со дел од мигрантите и бегалците. Мигрантите воглавно немаат поплаки на третманот од страна на полициските службеници и изразија благодарност за помошта која им се дели во вид на храна, вода, сокови, хигиенски материјали, која ја делат невладините организации

Мигрантите се пожалија на долгото чекање за превоз кон граничниот премин Табановце и приговараа затоа што не им се дозволува да излегуваат надвор од Транзитниот центар. Во однос на тоа дали им е објаснета правната процедура и дали им е дадена правна помош, истакнаа дека тоа го добиваат од невладините и меѓународните организации и тоа само на нивно барање.

Од разговорите со нив произлегува дека единствена цел им е да транзитираат низ Република Македонија кон западноевропските држави. Мигрантите остануваат во Транзитниот центар неколку часа, зависно од тоа како се организира натамошниот превоз. Исто така, се пожалија дека не им се дозволува избор со кој превоз ќе го продолжат патот кон границата со Р.Србија.

Но, во текот на посетата од 10.12.2015 година, Народниот правобранител-НПМ беше сведок на поплаки на дел од мигрантите за односот на полицијата во текот на приемот во Привремениот транзитен центар, при што наведоа дека од страна на полициските службеници биле потурнувани и дека била употребена сила за да бидат наредени во група.

Најмногу поплаки беа добиени во однос на затоплувањето бидејќи не е решен проблемот со обезбедување струја, односно се уште не се поставени трансформатори.

ПРИВРЕМЕН ТРАНЗИТЕН ЦЕНТАР „ТАБАНОВЦЕ“

Првата посета на Транзитниот центар „Табановце“ од страна на Народниот правобранител како заштитник на правата на граѓаните и како Национален превентивен механизам беше извршена на 14.09. 2015 година заедно со претставници на УНХЦР.

На 07.12.2015 година, Народниот правобранител заедно со Заштитникот на граѓаните на Р. Србија г. Саша Јанковиќ изврши посета на Транзитниот центар „Табановце“ и на прифатните кампови во Р. Србија.

Тимот на Народниот правобранител-Национален превентивен механизам изврши посета на Транзитниот центар „Табановце“ и на 10. 12. 2015 година.

Управување и организација во транзитниот центар „Табановце“

Со Транзитниот центар „Табановце“ управува Центарот за управување со кризи. Од неколкуте посети што Народниот правобранител ги спроведе во овој Центар, се констатира добра организација на кампот, а при секоја наредна посета има подобрување на условите.

На граничниот премин „Табановце“ во монтажаен објект е сместена Полициската станица за гранична контрола, а полициските службеници се обезбедени од полициската станица во Табановце. Мигрантите и бегалците во Центарот пристигнуваат со патнички возови, автобуси и такси возила. Има ретки случаи на регистрирање на мигрантите, кои не биле евидентирани во привременниот Транзитен центар „Винојуг“ во Гевгелија.

На преминот постојано се присутни екипи на УНХЦР, Црвениот крст, поврмени посети има и од УНИЦЕФ. На теренот, исто така се присутни повеќе

невладини организации, меѓу кои НГО,Легис, НГО Влазрими од Куманово, Ла Страда, Здружение на млади правници и др.

Услови за сместување во транзитниот центар „Табановце“

Во Транзитниот прифатен центар „Табановце“, условите за прифат на децата и бегалците се подобри отколку во прифатниот центар „Винојуг“. Престојот на мигрантите на граничниот премин Табановце е мошне краток, со оглед дека границата на Р. Србија е на неколку стотини метри. По пристигнувањето, од страна на сите вклучени во хуманитарната акција им се дели храна, вода, сокови и хигиенски материјал.

Во прифатниот центар од страна на УНХЦР се обезбедени 32 монтажни простории, во кои се чува храна, вода и хигиенски материјали, ќебиња, обезбедени од невладиниот сектор и меѓународните организации и кои им се делат на мигрантите, односно бегалците. Во дел од објектите сместени се лицата на кои им е потребен неопходен одмор, за чија цел од страна на УНХЦР е поставен уште еден голем шатор. Има изградено монтажни тоалети и е спроведено вода, така што се обезбедени основните услови за одржување на хигиената, со тоа што утврдено е дека и во овој центар има недостаток на топла вода.

Тимот на Народниот правобранител изврши увид во просториите на Детското село СОС, кое има поставено монтажен објект на два ката кој е наменет за престој на деца и мајки. Во овој објект се згрижуваат децата на краток период во прилично добри услови, бидејќи објектот е затоплен и опремен со неопходните хигиенски материјали и храна за деца од сите возрасти. Забелешка на Народниот правобранител-НПМ е недостатокот на топла вода, која е неопходна за одржување хигиена како и отсуство на специјалист -педијатар. Од страна на Детското село на мигрантите и бегалците им е обезбеден бесплатен интернет.

При посетата, Народниот правобранител-НПМ констатира дека е обезбеден топол оброк, топла супа, облека и чевли за мигрантите, има обезбедено

просторија (шатор) од страна на невладината организација Ла Страда, за сместување на деца и мајки, која беше доволно затоплена. Од страна на оваа организација им се дава правна и психосоцијална помош и заштита на мајките и децата.

Во текот на посетата на 07.12 2015 година, Народниот правобранител заедно со Заштитникот на правата на Р. Србија го поминаа патот до граничниот премин со Р. Србија.

Притоа, Народниот правобранител констатира дека патот по кој се движат мигрантите е нерамен и каллив, без осветлување и заштита на железничките коловози, така што децата, жените и инвалидизираните лица тешко се движеа по истиот. Но, беше забележано дека е обезбедено возило со кое беа пренесувани немоќни лица до самиот граничен премин. Со оглед дека истиот ден беше посетен и кампот за прифат на бегалците во с. Миратовци што се наоѓа во Р. Србија, беше констатирано дека мигрантите мора да поминат два ипол километри пат, по нерамен терен од едниот до другиот прифатен центар, што според Народниот правобранител е нехумано, особено ако се има предвид дека истиот пат треба да го поминат мали деца, бремени жени или лица со инвалидност.

Само неколку дена подоцна, поточно на 10.12 2015 година, тимот на Народниот правобранител и Национален превентивен механизам констатира забрзани активности во транзитниот центар „Табановце“. Имено, патеката до граничниот премин беше покриена со ситен камен, од едната страна беше заградена со ограда, а во разговор со управителот на Прифатниот центар добиени се информации дека за неколку дена патеката ќе биде осветлена и приспособена за полесно движење. Исто така, забрзано се работеше на приспособување на три големи шатори наменети за престој на мигрантите и бегалци, со посебни подни подлоги и греење, а се извршуваа и други градежни работи. Се подготвуваше терен за изградба на шатори за лица со посебни потреби, монтажни тоалети и административни објекти. Народниот правобранител се увери на самото место дека во овој Центар секојдневно се работи на подобрување на условите.

Здравствена заштита

Здравствената заштита во центарот „Табановце„ се организира од страна на Црвениот крст на Република Македонија. Обезбедени се дежурства на лекарски екипи заради давање на примарна здравствена заштита на мигрантите и бегалците. Потешките случаи се упатуваат во Здравствениот дом во Куманово, а по потреба и на клиниките во Скопје.

Најчесто, пациентите се жалат на респираторни инфекции, дијареа, зголемена температура, алергии, премореност и исцрпеност поради долгиот пат и влијанието на временските услови. Медицинскиот персонал ги снабдува пациентите со аналгетици, парацетамоли, антиревматици и др. основни препарати.

Медицинскиот персонал од Црвениот крст води целосна евиденција за медицински третирани лица. Според нивната евиденција добиени се следните податоци за периодот од 01.12.2015 година, до 09.12.2015 година.

Датум на посета	01.12.2015	02.12.2015	03.12.2015	04.12.2015
Прва смена	Прегледани вкупно 26 лица	Прегледани 156 лица од кои 27 деца до 10 години	Прегледани 43 лица од кои 1 трудница	Прегледани 107 лица од кои 1 дете и 1 трудница
Втора смена	Прегледани вкупно 57 лица, од кои 16 деца до 10 години	Прегледани 336 лица, од кои 41 деца и 7 трудници	Прегледани 29 лица, од кои 1 дете	Прегледани 420 лица, од кои 52 деца и 5 трудници

Датум на посета	05.12.2015	06.12.2015	07.12.2015	08.12.2015	09.12.2015
Прва смена	Прегледани 224 лица, од кои 35 деца и 3 трудници	Прегледани 120 лица, од кои 17 деца и 1 трудница	Прегледани 106 лица, од кои 8 деца и 2 трудници	Прегледани 176 лица, од кои 39 деца и 3 трудници	За време на посетата на НП

Втора смена	Прегледани 100 лица, од кои 10 деца и 2 трудници	Прегледани 248 лица, од кои 55 деца и 7 трудници	Прегледани 79 лица, од кои 1 дете и 2 трудници	Прегледани 60 лица од кои 5 деца	беа прегледани вкупно 400 лица, од кои 39 деца.
-------------	--	--	--	----------------------------------	---

Народниот правобранител констатира дека за разлика од Прифатниот транзитен центар „Винојуг“ голем број лица побарале примарна здравствена заштита во Амбулантата во Табановце, како резултат на престојот на овие лица во несоодветни услови во Центарот во Гевгелија..

Разговор со мигрантите

Во текот на посетите, Народниот правобранител-НПМ изврши повеќе разговори со мигрантите и бегалците, кои истакнаа особена благодарност за активностите на невладините и меѓународните организации. Истите се пожалија на времето кое се губи при приемот на граничниот премин „Винојуг“ Гевгелија и на времето на чекање за транспорт кон граничниот премин Табановце.

На 10.12.2015 година, тимот на Народниот правобранител и на Националниот превентивен механизам затекнаа група од 35 економски мигранти кои побараа помош бидејќи на граничниот премин „Табановце“ престојувале неколку дена, а кои не биле пропуштени во Р. Србија..

Народниот правобранител за наведениот случај разговараше со граничната полиција и со Управителот на Центарот, при што беше информиран дека мигрантите немаат никакви документи, а при проверките било констатирано дека не биле регистрирани на граничниот премин во Гевгелија, што сигнализира дека нивниот влез на територијата на Република Македонија е по илегален пат и дека станува збор за економски мигранти. Согласно заедничката одлука на земјите од Западен Балкан да се примаат бегалците само од Сирија, Авганистан и Ирак, на истите не им се дозволува премин во Р.Србија. На мигрантите им било понудено да поднесат намера за барање на азил, но тоа го одбиле, така што единствено преостанува да бидат вратени на територијата на Р. Грција. На прашањето на

Народниот правобранител дали одбивањето за поднесување на барање за азил е евидентирано, беше одговорено дека таква евиденција не се води.

КОНСТАТАЦИИ

1. Пред влезот на Прифатниот транзитен центар „Винојуг“, обезбеден е само еден шатор во кој помала група на мигранти/бегалци се сместуваат додека се врши проверка за влез, а останатите се надвор на отворено и се изложени на неповолни временски услови.

2. Постои слаб систем на евиденција и регистрација на бегалците/мигрантите која се врши единствено врз основа на документи издадени од Р.Грција. Нема директен контакт на полициските службеници и лицата бегалци/мигранти при нивната евиденција и регистрација.

3. При влезот се врши селекција на бегалци и економски мигранти според земја на потекло, по што лицата-економски мигранти иако се влезени на територијата на Република Македонија се враќаат назад без никаква процедура.

4. Слаб и непостојан безбедносен систем за контрола на бегалците/мигрантите и нивниот багаж на влезот во Привремениот транзитен центар „Винојуг“, со повремена употреба на скенер од страна на Министерството за внатрешни работи.

5. Не е доволна соработката и координацијата на активностите на менаџерите на Прифатните центри „Винојуг“ и „Табановце“ и не е постојана и сеопфатна координацијата на надлежните органи во Република Грција, Република Македонија и Република Србија во однос на прифатот, третманот и транзитот на бегалците/мигрантите.

6. Не се целосно оспособени објектите за прифат на бегалците и мигрантите во зимски услови, не е решен проблемот со снабдување на електрична енергија и не е обезбедено затоплување на сите објекти, а постои и недостаток на топла вода.

7. Недостасува хуман, сеопфатен, и соодветен прифат и грижа за ранливите групи, за време на нивниот престој во Прифатниот Центар. Децата,

жените, бремените, старите лица и лицата со инвалидност се сместуваат во објекти кои се незатоплени и не им е обезбедена соодветна помош при влез и излез од Република Македонија.

8. Лошо е организиран транспортот на бегалците/мигрантите и непотребно долго се задржуваат во Центарот, плаќаат висока цена за билет, а не е извршена ниту категоризација на цената за билетите деца над 10 години и лица со инвалидност. На бегалците и мигрантите не им е овозможено да изберат кој вид на транспорт ќе го користат до „Табановце“.

9. Во Привремениот транзитен центар „Винојуг“ начинот на чување и складирање на храната е несоодветен, односно во најлон кеси што е спротивно на меѓународните стандарди, распределбата на храна наменета за бегалците и мигрантите се врши на нехуман начин. Исто така, во центарот не е обезбеден топол оброк.

10. Правната помош во Прифатниот центар „Винојуг“ е нецелосна, особено недостасува сеопфатен пристап во детектирање на непридружуваните деца и спречување истите да бидат жртви на трговија со луѓе. Воедно, Министерството за труд и социјална политика и другите надлежни органи се слабо присутни на терен.

11. Домашните и меѓународните невладини организации се присутни на теренот и даваат помош и поддршка на бегалците/мигрантите. Недостасува поголема координација со надлежните органи за поефикасна заштита.

ПРЕПОРАКИ

1. Да се обезбедат услови за хуман прифат на сите лица кои чекаат влез во Привремениот транзитен центар „Винојуг“ и да се обезбедат повеќе објекти за оваа намена.

2. Да се преземат мерки со цел воведување нов, поефикасен и посеопфатен начин на евиденција и регистрација, преку биометриски систем на евидентирање и фотографирање на овие лица.

3. Да се овозможи неселективен и хуман пристап кон сите лица кои бараат меѓународна помош и заштита, и да им се овозможи започнување соодветна постапка за признавање на правото на азил или привремен престој во Република Македонија, а доколку лицата тоа го одбијат да постои писмен доказ за одбивањето.

4. Подобрување на безбедносните проверки преку редовна контрола со постојана употреба на скенери за контрола на багажот и лицата од страна на Министерството за внатрешни работи.

5. Да се воспостави подобра и поинтензивна координација на менаџерите на Прифатните центри на државно и меѓудржавно ниво, како и соработка меѓу граничните полициски служби на Република Грција-Република Македонија-Република Србија за навремен, похуман и целосен прифат и транзит на бегалците и мигрантите.

6. Под итно да се преземат мерки за обезбедување на сите услови за прифат на бегалците/мигрантите во зимски услови, снабдување со потребниот напон на електрична енергија, заради задоволително затоплување на објектите и обезбедување топла вода за бегалците и мигрантите.

7. Да се преземат мерки за хумано прифаќање, грижа и постапување со ранливите групи во Прифатниот центар. За жените, децата, бремените, старите лица и лицата со посебни потреби да се организира превезување преку легалните гранични премини.

8. Транспортот на бегалците/мигрантите да се организира без застој и непотребно повеќечасовно чекање, со почитување на правото на избор на видот на превозно средство, како и да се преземат мерки за изедначување на цената на билетите, согласно принципот на еднаквост на граѓаните кон услугите.

9. Да се преземат мерки за чување и складирање на храната, согласно меѓународните стандарди, како и мерки за задолжително обезбедување топол

оброк, а храната да биде распределена на хуман начин со обезбедување пристојни услови за нејзино консумирање.

10.Подобро организирана правна помош во Прифатните центри, поголемо присуство на надлежните органи и институции и обезбедување на постојано присуство на стручни лица (социјални работници, психолози, педагози) кои ќе даваат соодветна стручна и професионална помош и заштита на децата, ранливите групи и на сите лица кои за тоа ќе појават потреба.

11. Да се воспостави и зајакне соработката и координацијата со домашните и меѓународните невладини организации кои работат на прашањето на бегалците/мигрантите.

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Иџет Мемети